

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни Енергозбереження та енергоефективні технології</p>
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 015 Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Освітньо-професійної програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом Рік навчання: 4-й Семестр: 7-й Кількість кредитів: 5,0</p>
	<p>Викладач: Багрій Ганна Вікторівна, викладач вищої кваліфікаційної категорії</p> <p>Електронна пошта: hannabagrii@gmail.com Сторінка дисципліни на сайті викладача: http://surl.li/eqvny</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії автоматизації та електроустаткування

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____

Голова циклової комісії автоматизації та електроустаткування _____ Р.О. Чекригін
(підпис)

“_____” _____ 20__ року

Голова робочої групи
(гарант освітньої програми)

_____ (підпис)
“_____” _____ 20__ року

Опис дисципліни

Освіта у сфері енергозбереження – процес надбання та засвоєння знань про основи енергозбереження, виховання у здобувачів освіти внутрішнього прагнення економії енергетичних ресурсів, небайдужого ставлення до нераціонального використання енергії.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Енергозбереження та енергоефективні технології» - є набуття теоретичних і практичних знань щодо свідомого ставлення до споживання енергії на основі вивчення перетворень енергії, енергетичних процесів в природі, використання людством.

Завдання: розвиток освіти з енергоефективності, тобто поширення знань, вмінь та навичок щодо практичного використання енергії, енергоменеджменту, обліку енергії, управління енергетичними процесами, розвиток свідомого ставлення до використання енергії.

Предметом навчальної дисципліни методів організаційного та технічного характеру пошуку можливостей скорочення споживання енергоресурсів на промислових підприємствах, транспорті тощо.

Пререквізити (передумова вивчення навчальної дисципліни): засвоєння базових знань з фізики, хімії, екології, промислової електроніки, мікропроцесорної техніки, економіки, та ін.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна має прикладний характер, тому викладання її має практичну спрямованість і проводиться в тісному взаємозв'язку з іншими спеціальними дисциплінами.

Програмою предмету передбачено проведення семінарських та практичних занять, а також виконання комплексної контрольної роботи.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Загальні компетентності	К07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. К08. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові) компетентності	К12. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності. К15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення. К16. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище. К18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації. К21. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної

	безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці. К23. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.
Програмні результати навчання	<p>ПР09. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.</p> <p>ПР11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.</p> <p>ПР17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності.</p> <p>ПР18. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з вибором матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням, проектуванням технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації).</p>

Організація навчання

Теоретичні заняття (лекції): 37 годин.

Практичні заняття: 14 годин.

Самостійна робота: 99 годин.

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
IV курс, 7 семестр			
Модуль 1. Енергоефективність у сфері виробництва, передачі та споживання електричної та теплової енергії			
1	<p>Вступ. Основні поняття і визначення щодо енергозбереження. Закон України «Про енергетичну ефективність»</p> <p>Тема 1.1 Принципи реалізації та пріоритетні напрямки енергозбереження</p> <p>1.1.1 Напрями енергозберігаючої політики України</p> <p>1.1.2 Системи виробництва, розподілу, споживання</p>	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - що таке енергозбереження; - як визначити ефективність використання енергії; - як визначити потенціал енергозбереження (у спрощених умовах); - темпи розвитку енергетики України, світу; - напрямок технологічного прогресу в енергетиці; - прогнози попиту на енергоресурси; 	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, семінар 1.</p>

	<p>теплової та електричної енергії</p> <p>1.1.3 Виробництво електричної та теплової енергії в Україні. Закони України «Про ринок електричної енергії», «Про тепlopостачання»</p> <p>1.1.4 Проблеми енергетики України</p> <p>1.1.5 Основні споживачі електричної енергії. Системи передачі і розподілу електричної енергії. Прилади та пристрої для вимірювання параметрів та витрат енергоносіїв. Схеми підключення приладів для вимірювання електричних величин. Питомі витрати енергоносіїв</p>	<ul style="list-style-type: none"> - приблизний видобуток різних видів палива; - приблизне щорічне вироблення енергоносіїв в Україні; - види поновлюваних джерел енергії та їх виробництво в Україні; - системи виробництва, розподілу, споживання теплової і електричної енергії. - принципи вироблення електричної енергії на електричних станціях; - як відбувається ефективно передавання електричної енергії на відстань; - що таке структура витрат енергії; - що таке питома норма окремих енергоносіїв; - одиниці виміру питомих витрат. <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначити потенціал енергозбереження; - оцінити напрямок подальшого розвитку енергетики світу за перспективними варіантами; - оцінити напрямок подальшого розвитку енергетики України; - використовувати лічильники електричної енергії; - визначати ефективність передавання електричної енергії на відстань; - складати структуру витрат енергії; - визначати питомі витрати. 	
2	<p>Тема 1.2</p> <p>Енергозбереження на підприємствах і цивільних спорудах</p> <p>1.2.1. Роль енергетичного господарства як підрозділу підприємства.</p> <p>1.2.2. Структура енергетичного господарства підприємства та основні його задачі.</p> <p>1.2.3. Основні напрями підвищення ефективності енерговикористання у промисловому виробництві.</p> <p>1.2.4 Сутність організаційно-економічного механізму</p>	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пріоритетні напрямки енергозбереження на підприємствах і цивільних спорудах; - основні показники енергоефективності підприємства; - що таке енергетичний аудит, з якою метою він проводиться; - етапи енергетичного аудиту; - інформацію, на базі якої проводиться енергетичний аудит. <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснювати аналіз механізму енергозбереження промислових підприємств; - визначати енергоефективність підприємства; 	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, семінар 1.</p>

	<p>енергозбереження промислових підприємств</p> <p>1.2.5. Показники енергоефективності. Необхідність кількісного оцінювання рівня ефективності енерговикористання. Енергетичний потік на підприємстві та його етапи, основні показники енергоефективності на кожному з етапів енергетичного потоку. Різновиди та класифікація показників ефективності використання енергії. Оцінювання ефективності використання енергії на підставі показників типу ККД та її питомих витрат</p> <p>1.2.6 Енергоаудит електроустаткування підприємства та розробка заходів для покращення показників енергозбереження.</p>	<p>- складати звітність за результатами енергетичного аудиту.</p>	
<p>Модуль 2 Перспективи та проблеми використання нетрадиційних джерел енергії. Енергозбереження та екологія</p>			
3	<p>Тема 2.1 Проблеми та основні заходи щодо енергозбереження</p> <p>2.1.1 Економія витрат палива і теплової енергії. Підвищення ефективності діючих установок. Використання альтернативних джерел енергії</p> <p>2.1.2 Облік електроенергії та раціональне освітлення, використання електричних приладів. Економія електроенергії у двигунах, трансформаторах. та в електричних мережах</p> <p>2.1.3 Енергетичний баланс в Україні</p>	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - що таке ефективність спалювання палива; - передавання теплоти в приміщенні; - споживачі теплової енергії; - шляхи енергозбереження теплоти в приміщенні; - параметри електричних ламп та світильників; - розрахунок освітлення в приміщенні; - шляхи зменшення енергоспоживання для освітлення; - шляхи зменшення енергоспоживання основними споживачами; - що являє собою енергобаланс і його складові <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати шляхи теплозбереження в приміщенні; 	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, виконання Практичної роботи №1 «Вирішення енергозберігаючих завдань засобами електронної таблиці»</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - складати тепловий баланс; - побудувати діаграму добової витрати електричної енергії споживачами квартири; - використовувати знання для економії електричної енергії; - вирішувати енергозберігаючі завдання засобами електронної таблиці. 	
4	<p>Тема 2.2 Нетрадиційні та відновлювальні джерела енергії Закон України «Про альтернативні джерела енергії»</p>	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принципи роботи різних видів поновлюваних джерел енергії; - призначення акумуляторів енергії; - яким чином використовуються різні види поновлюваних джерел енергії; - можливості комбінованого використання поновлюваних джерел енергії; - принципи дії різних видів нетрадиційних джерел енергії. <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати доцільність використання того чи іншого види поновлюваного джерела енергії; - оцінювати можливість використання того чи іншого виду нетрадиційного джерела енергії. 	<p>Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, виконання Практичних робіт №2-5: «Оцінка енергетичного потенціалу нетрадиційних джерел енергії», «Будова і функціонування геліосистем. Розрахунок геліосистем», «Розрахунок вітрогенератора», «Розрахунок біоенергетичних установок»</p>
5	<p>Тема 2.3 Ресурсозбереження на транспорті</p> <p>2.3.1 Особливості енергозбереження на транспорті</p> <p>2.3.2 Енергозбереження на транспорті та захист навколишнього середовища</p> <p>2.3.3 Транспорт і паливо у XXI столітті</p> <p>2.3.4 Використання вторинних ресурсів Класифікація вторинних ресурсів і відходів Коефіцієнти еквівалентності, споживчих властивостей, взаємозамінності та рівня агрегування</p> <p>2.3.5 Основні шляхи економії автомобільного палива</p>	<p>Після вивчення теми студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - які енергетичні процеси відбуваються в різних видах транспортних засобів; - види і кількість показників забруднень навколишнього середовища автомобільним транспортом; - кількість спожитої енергії та емісії для різних транспортних засобів; - світові тенденції в автомобілебудуванні; - яким буде паливо майбутнього автомобіля; - які ресурси споживає автомобільний транспорт; - загальну схему ресурсного збереження ресурсного забезпечення системи експлуатації автотранспортних засобів; 	

	<p>Застосування альтернативного палива Втрати палива під час транспортування, зберігання, заправлення та в разі порушення правил експлуатації автомобілів</p>	<ul style="list-style-type: none"> - як класифікують вторинні ресурси і відходи на автомобільному транспорті; - загальну схему первинних і вторинних ресурсів; - показники оцінювання рівня сировинного еквіваленту; - у чому суть принципу агрегування; - у чому суть рециркуляції відпрацьованих масел. причини та наслідки втрати палива під час транспортування, зберігання, заправлення та в разі порушення правил експлуатації автомобілів; - альтернативні види палива для автомобільних двигунів. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінити забруднення атмосфери шкідливими викидами; - визначати коефіцієнти споживчих властивостей, взаємозамінності та рівня агрегування; - знаходити шляхи економії автомобільного палива. 	
			Залік

Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Підготовка проектних пропозицій із чистої енергії: практичний посібник / під загальною редакцією Тормосова Р. Ю., Романюк О. П., Сафіуліної К. Р. - Київ: Видавництво ТОВ«Поліграф плюс», 2015, - 176 с. Соловей О.І., Праховник А.В., Іншелов Є.М. та ін.

2. Бакалін Ю. І. Енергозбереження та енергетичний менеджмент: навч.посібник.– 3-тє вид., перероб. та доп. / Ю. І. Бакалін. – Харків: БУРУН К, 2006, - 320 с.

3. Дудюк Д. Нетрадиційна енергетика: основи теорії та задачі : навч.посібник / Д. Дудюк, С. Мазепа, Я. Гнатишин. – Львів : Магнолія 2006, 2009. – 187 с.

Допоміжні:

1. Краснянський М.Ю. Енергозбереження: навчальний посібник.- К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. -136 с. ISBN 978-617-7582-89-1.

2. Енергозбереження промислових підприємств: методологія формування, механізм управління: монографія / В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 346с.

3. Практичний посібник з енергозбереження для об'єктів промисловості, будівництва та житлово-комунального господарства України. - Луганськ, вид-во «Місячне сяйво», 2010. -696 с.

Навчально-методичне забезпечення:

1. Багрій Г.В. «Енергозбереження та енергоефективні технології». Навчальний посібник. м.Кропивницький. «ПОЛПУМ», 2021р.

2. Анісімов М.В., Багрій Г.В. «Лабораторно-практичні роботи з інформатики» Навчальний посібник. м.Кропивницький. «ПОЛПУМ», 2021р.

3. Методичний посібник з дисципліни «Основи енергозбереження» для студентів спеціальності 5.05070104 «Монтаж і експлуатація електроустаткування підприємств і цивільних споруд» денної та заочної форм навчання. ДІК ДВНЗ УДХТУ, 2011.

Нормативні:

1. Закон України «Про енергетичну ефективність»
2. Закон України «Про ринок електричної енергії»
3. Закон України «Про теплопостачання»
4. Закон України «Про альтернативні джерела енергії»

Інформаційні ресурси:

<http://max-energy-saving.info>
<http://ecoenergy.dilovamova.com>
<http://www.eco.com.ua>
<http://energoeffect.com.ua>
<http://www.energy-village.in.ua>
<http://i-energy.com.ua>

Політика дисципліни.

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається з дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу

<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти

<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять у вигляді опитування, тестування, семінарського та практичних занять, а також виконання та комплексної контрольної роботи.

Підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за семестр здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролів. Максимальна кількість балів, які отримують здобувачі з урахуванням критеріїв оцінювання результату наступна:

Етап	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
1	Контрольне оцінювання за темами $P_T = 5 * 7 \text{ б.} = 35 \text{ балів}$		35
2	Семінар $P_C = 1 * 5 \text{ б.} = 5 \text{ балів}$		5
3	Практичні роботи $P_{\text{пр}} = 5 * 8 \text{ б.} = 40 \text{ балів}$		40
5	Комплексна контрольна робота		20
		Разом за семестр P_{K_c}	100
Підсумкова оцінка 100 балів			

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		задовільно
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно		

		відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	